

Vergaderjaar 2020–2021

28 741

Jeugdcriminaliteit

Nr. 82

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 september 2021

In de brief aanpak jeugdcriminaliteit van 28 juni 2019 liet ik uw Kamer weten te starten met een pilot *Halt voor jongvolwassenen*.¹ Deze pilot is inmiddels uitgevoerd en door het Verwey Jonker instituut, in opdracht van het WODC, geëvalueerd. Hierbij bied ik uw Kamer het evaluatierapport aan² vergezeld van mijn beleidsreactie. Daarnaast informeer ik u in deze brief over het *project Halt-feiten en de proces- en effectevaluatie van de Halt-afdoening voor minderjarigen*.

Evaluatieonderzoek Halt voor jongvolwassenen

Aanleiding voor de pilot *Halt voor jongvolwassenen* was de behoefte van ketenpartners aan een pedagogische interventie voor jongvolwassenen om meer maatwerk te kunnen bieden aan deze doelgroep. De beoogde doelgroep van de pilot betrof 18- tot 23-jarigen die voor het eerst een Halt-waardig delict hadden gepleegd en bij wie de ontwikkelingsleeftijd lager is dan de kalenderleeftijd. Hiervoor kon aansluiting worden gezocht bij het wegingskader voor het adolescentenstrafrecht. Naast het verstrekken van inzicht in de uitvoering van de pilot richtte het onderzoek zich op de vraag of er empirische ondersteuning is voor de werkzaamheid van de Halt-afdoening bij de pilotdoelgroep en of er mogelijkheden zijn voor doorontwikkeling.

Belangrijkste bevindingen uit het onderzoek

Van november 2019 tot en met maart 2021 hebben 64 jongvolwassenen (hoofdzakelijk in de leeftijd van 18 of 19 jaar) in de regio Rotterdam-Rijnmond een Halt-afdoening gekregen. Dit aantal is beneden de verwachtingen, mogelijk door de coronamaatregelen en onbekendheid van de pilot bij politie en OM. Uit het onderzoek blijkt dat de Halt-afdoening in de pilot is aangeboden aan een bredere doelgroep dan

¹ Kamerstuk 28 741, nr. 53.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

beoogd, waaronder recidivisten en hoogopgeleiden. De reden hiervoor is dat de bij de pilot betrokken professionals van mening zijn dat de Halt-afdoening moet kunnen worden toegepast op alle jongvolwassenen die voldoen aan de algemene Halt-criteria, omdat jongvolwassenen nog in ontwikkeling zijn.

In het onderzoek is geen bewijs gevonden dat elementen van de Halt-afdoening voor jongvolwassenen werkzaam zijn, of dat er werkzame elementen zijn die toegevoegd zouden moeten worden aan een Halt-afdoening voor jongvolwassenen. Daarbij wordt de kanttekening geplaatst dat er nog weinig wetenschappelijke kennis is over interventies voor delinquente jongvolwassenen. In het bijzonder niet over de kortdurende interventies voor daders van lichte delicten. Er zijn wel enkele aanwijzingen van mogelijk werkzame elementen van interventies gericht op jongvolwassenen die kunnen bijdragen aan het voorkomen van recidive, waaronder het element 'schadeherstel' en het betrekken van een rolmodel of mentor.

Indien de Halt-afdoening voor jongvolwassenen wordt ingevoerd is doorontwikkeling nodig op verschillende vlakken. De onderzoekers adviseren om dan van de Halt-afdoening voor jongvolwassenen ook een buitengerechtelijke afdoening te maken, waardoor bij deelname geen aantekening volgt op het strafblad. Daarnaast bevelen de onderzoekers aan de criteria op grond waarvan een Halt-afdoening bij jongvolwassenen mogelijk is, gelijk te trekken met die voor minderjarigen. Tot slot zou er bij doorontwikkeling aandacht besteed moeten worden aan het proces (waaronder samenwerking tussen organisaties en begeleiding van de jongere en diens ouders) en de inhoud van de interventie.

Beleidsreactie

In het adolescentenstrafrecht kan in de persoonlijkheid van de jongvolwassene aanleiding worden gevonden om, in plaats van een straf of maatregel uit het gewone strafrecht, een straf of maatregel uit het jeugdstrafrecht op te leggen. Aan een dergelijke afdoening gaan screening en selectie vooraf. Hierbij komt in de praktijk betekenis toe aan de mogelijkheden die er bestaan voor pedagogische gedragsbeïnvloeding. Het adolescentenstrafrecht voorziet niet in de mogelijkheid van een Halt-afdoening voor jongvolwassenen. Omdat dit in de praktijk als een gemis wordt ervaren heb ik de pilot Halt voor jongvolwassenen laten uitvoeren.

Het onderzoek bevestigt dat Halt voor jongvolwassenen voldoet aan de behoefte van professionals om meer maatwerk te kunnen bieden. De betrokkenen bij de pilot zijn voorstander van een Halt-afdoening voor alle jongvolwassenen zonder selectie op basis van persoonlijkheid. Ik constateer echter dat de uitkomsten van de evaluatie (beperkte instroom pilot, geen bewijs voor werkzaamheid) onvoldoende basis bieden om over te gaan tot invoering van een afdoening voor deze brede doelgroep jongvolwassenen. Omdat ik wel kansen zie voor meer maatwerk voor een smallere doelgroep (door middel van selectie, conform de systematiek van het adolescentenstrafrecht), organiseer ik een expertsessie om het draagvlak voor, en de haalbaarheid van een dergelijke afdoening te toetsen. Totdat er, mede op basis van de uitkomsten van deze sessie, besluitvorming heeft plaatsgevonden, stopt de pilot *Halt voor jongvolwassenen*.

Project Halt-feiten

De laatste jaren is er ook in de praktijk van de Halt-afdoening voor minderjarigen sprake van een verschuiving: een steeds groter percentage van zaken dat door Halt wordt afgedaan betreft feiten die niet specifiek in het Besluit aanwijzing Halt-feiten zijn opgenomen.³ Dit geeft een risico op rechtsonzekerheid en rechtsongelijkheid. Daarnaast vervagen de grenzen van de doelgroep en bestaat er geen duidelijk profiel meer van de jongere en de delicten die in aanmerking komen voor een Halt-afdoening.

De uitbreiding van de doelgroep minderjarigen die wordt verwezen naar Halt én de aanbeveling van de betrokkenen bij de pilot *Halt voor jongvolwassenen* om de doelgroep te verbreden, vragen om (her)bezinning. Daarom ben ik het *Project Halt-feiten* gestart. In dit project gaat mijn ministerie met Halt, OM, Politie, Raad voor de Kinderbescherming en wetenschappers uit verschillende disciplines in gesprek om te komen tot een kader met daarin een typering van de delicten en het profiel van de jongere dat zich leent voor een Halt-afdoening. Zo ontstaat meer duidelijkheid over de gewenste plek van de Halt-afdoening in het interventiepalet voor delinquente jongeren.

De expertsessie over een maatwerkafdoening voor jongvolwassenen wordt meegenomen in het project Halt-feiten teneinde een integraal kader te schetsen voor de doelgroep van Halt. Uw Kamer wordt in de eerste helft van 2022 geïnformeerd over de uitkomsten van dit project.

Proces- en effectevaluatie Halt-afdoening

Ik hecht er aan dat (pre)justitiële gedragsinterventies zoals de Halt-afdoening effectief zijn. Halt bestaat inmiddels ruim 40 jaar en doet jaarlijks gemiddeld 15.000 zaken van minderjarige plegers van lichte delicten af. Het laatste effectonderzoek naar deze afdoening dateert uit 2006. In 2013 en 2016 hebben respectievelijk een procesevaluatie en een literatuuronderzoek plaatsgevonden. Sindsdien is de afdoening doorontwikkeld. Dit geeft aanleiding tot een nieuwe procesevaluatie om vast te stellen of de afdoening wordt uitgevoerd zoals beoogd in het Handboek Halt 2021.

Sinds de afronding van het effectonderzoek uit 2006 en de doorontwikkeling van de Halt-afdoening is het onvoldoende duidelijk of de doelen worden behaald (naast recidivereductie onder meer ook ouderbetrokkenheid, het aanleren van gedragsalternatieven en herstel van de schade). Daarom is het van belang om na de procesevaluatie ook een effectonderzoek te laten uitvoeren. Om het effect van de Halt-afdoening goed te kunnen meten is het noodzakelijk om daarbij gebruik te maken van een controlegroep. De experimentele groep krijgt wel een Halt-afdoening, de controlegroep gaat niet naar Halt. Op die manier kan zo zuiver mogelijk worden vastgesteld wat het verschil is tussen beide groepen. In de onderzoekopzet wordt overwogen of een politiereprimande voor de controlegroep passend is.

Het effectonderzoek zal een actueel inzicht geven in de effectiviteit van de Halt-afdoening. Over de planning van beide onderzoeken informeer ik u in de strategische evaluatieagenda die ik u bij de begroting doe toekomen.

De Minister voor Rechtsbescherming,
S. Dekker

³ 25,9% van de Halt-verwijzingen in 2019.